

Miesięcznik nr 3 (166/218/2024) • ISSN 2080-2927 • Pismo bezpłatne • www.eurogospodarka.eu

urogospodarka

marzec 2024

Transformacja energetyczna to nie tylko wyzwanie

Rozmowa z **PIOTREM CZOPKIEM**
dyrektorem ds. regulacji PSEW

Współczesny
kolonializm

Polak
nie taki oszczędny

Cyfryzacja
Muzeum Narodowego

Pandemia ukazała
nową twarz globalizmu

Szanowni Czytelnicy!

„Zima wasza, wiosna nasza!” – zawołanie z mrocznych czasów stanu wojennego i lat marazmu, jakie po nim nastąpiły, po dziś dzień kojarzy się z nadziejami, które co roku niesie wiosna. Wprawdzie dni jeszcze chłodne i dżdżyste, niekiedy zima daje o sobie znać, ale słońce coraz śmiej przygrzewa.

Tegoroczna wiosna poza kampanią do wyborów samorządowych, których pierwsza tura już w kwietniu, kojarzy się nieodparcie z ożywieniem w gospodarce. Tej lokalnej, ale nade wszystko w branżach o strategicznym znaczeniu dla perspektyw wzrostu gospodarczego. Wspólny mianownik to dzisiaj redukcja CO₂. Dla wielu utopia, naszym zdaniem szansa dla polskich firm. Z dyrektorem ds. regulacji Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej Piotrem Czopkiem

rozmawiali Andrzej Kazimierski oraz niżej podpisany.

Transformacja energetyczna wymaga przyspieszenia, co nie będzie możliwe bez uproszczenia procedur. Wzrost wolumenu energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych to nie tylko czyste powietrze i niższe koszty, ale impuls dla całej gospodarki. Ta zaś dzięki uwolnieniu środków europejskich zyskuje szansę powrotu na ścieżkę wzrostu. Warunkiem jest współdziałanie samorządów z administracją centralną, zwłaszcza w odniesieniu do inwestycji w obszarze infrastruktury. Tym samym idee społeczeństwa obywatelskiego i decentralizacji nabierają nowego znaczenia.

W cyklu poświęconym inwestycjom II Rzeczypospolitej prezentujemy dokonania w obszarze radiotechniki, gdzie mamy się czym poszczycić. Obszerność tematyki sprawia, że ramy pojedynczego opracowania byłyby w tym przypadku zbyt skromne.

W finansach – rok oszczędności. Co po okresie wiązania końca z końcem w następstwie pandemii miałyby nas skłonić do długoterminowego oszczędzania na cele edukacyjne, mieszkaniowe, zdrowotne czy zabezpieczenie starości – dowiedzą się Państwo z tekstu Konrada Machowskiego. Czy edukacja to proces budowania kompetencji, czy inwestycja w przyszłość, a jeśli tak, to co to w istocie oznacza – wyjaśnia w kolejnym swoim opracowaniu Hieronim Chabas.

Recenzja książki Mariana Goryni i Joanny Kuczewskiej o zmianach, które niedawna pandemia COVID-19 wywołała w sektorze MŚP i ich wpływie na modele biznesowe, zachęci – mam nadzieję – praktyków życia gospodarczego do wdrażania rekomendacji, które sprzyjać będą wzrostowi gospodarczemu. Że ta tendencja stopniowo się umacnia, dowodzą opracowania i raporty, które uzupełniają naszą ofertę.

W tym przeświadczeniu oddajemy do Państwa rąk marcowe wydanie „Eurogospodarki”. Zamyka ono pierwszy kwartał, który po okresie zawirowań natury politycznej oznacza czas weryfikacji obietnic wyborczych. Wynik wyborów samorządowych odpowie zaś na pytanie, czy zapowiadane zmiany nabiorą nowej dynamiki w efekcie potwierdzenia głosu suwerena z 15 października 2023 roku.

Przewodniczący Rady Programowej,
p.o. redaktora naczelnego

www.eurogospodarka.eu

WYDAWCA

Fundacja Nowe Teraz

ADRES

ul. Zielna 39, 00-108 Warszawa

KONTAKT

tel. redakcja: +22 307 08 83

+48 574 662 644

e-mail: redaktor.naczelnyn@eurogospodarka.eu

PREZES ZARZĄDU FUNDACJI NOWE TERAZ

Andrzej Grudziński

P.O. REDAKTORA NACZELNEGO

Maciej Małek

RADA PROGRAMOWA

prof. zw. dr hab. Andrzej Baładynowicz,

Andrzej Grudziński (Prezes Zarządu Fundacji Nowe Teraz),

Maciej Małek (Przewodniczący Rady),

prof. dr hab. Elżbieta Mączyńska, Karol Móravski,

prof. dr hab. Maria Szyszkowska, mec. Janusz Ząber

REDAGUJE

Zespół

ZDJĘCIA NA OKŁADCE

PSEW/Piotr Czopek

E-WYDANIE

publio.pl

Redakcja nie odpowiada za treść reklam i ogłoszeń zamieszczonych w piśmie „Eurogospodarka”.

Redakcja zastrzega sobie prawo do wyboru, adustacji, skracania i redagowania tekstów, dodawania własnych tytułów, śródtytułów, nagłówków, przypisów itp., a w przypadku nadesłanych zdjęć i rysunków – wyboru oraz kadrowania. Redakcja nie odpowiada za treść zamieszczonych listów i opinii.

Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Wszystkie materiały są objęte prawem autorskim. Przedruki i wykorzystanie materiałów wyłącznie za zgodą redakcji.

WYDARZENIA

6 Aktualności

ROZMOWA MIESIĄCA

8 Transformacja energetyczna to nie tylko wyzwanie – rozmowa z Piotrem Czopkiem, dyrektorem ds. regulacji Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej

RYNEK

14 Prognozy wybranych wskaźników makroekonomicznych na lata 2024–2026

18 Nowy cel redukcji emisji CO₂ w UE – nowe możliwości dla polskich firm

FINANSE

24 Polak nie taki oszczędny, jak się wydawało

27 Knowledge as Investment – wiedza jako inwestycja (część 3)

FELIETON

32 Współczesny kolonializm nie potrzebuje przemocy, by realizować swoje cele

PRAWO

34 Zmiany w infrastrukturze napędzają rozwój branży TSL

SPOŁECZEŃSTWO

40 Zarabianie nam nie wystarcza. Połowa Polaków doświadczyła wypalenia zawodowego

43 Zdrowy styl życia i ewolucja rynku alkoholi: Polska na czele światowych trendów

KULTURA

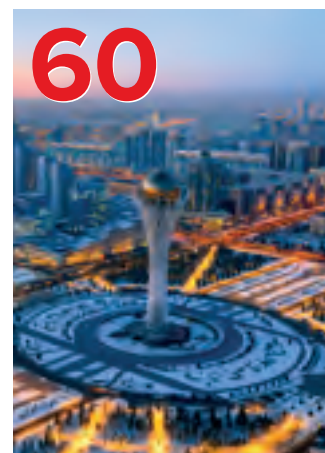
46 Kiedy sygnał radiowy dotarł pod polskie strzechy...

52 Cyfryzacja arcydzieł Muzeum Narodowego w Warszawie

KALEJDOSKOP

56 Pandemia ukazała nową, groźną twarz globalizmu

60 Program dla Kazachstanu. Nowy azjatycki tygrys?

Pandemia ukazała nową, groźną twarz globalizmu

Maciej Małek

Książka autorstwa Mariana Goryni i Joanny Kuczewskiej *Zmiany wywołane pandemią COVID-19 w sektorze MŚP i ich wpływ na realizację procesów biznesowych* jest pokłosiem raportu na temat wpływu, jaki pandemia wywarła na światową gospodarkę. Już w tytule autorzy odwołują się dwóch istotnych wektorów. Pierwszy z nich to zmiana, a drugi dotyczy wpływu, jaki wywarła ona na MŚP, ponieważ fenomen współczesnej gospodarki stanowi dynamika tych właśnie podmiotów.

Jak zwracają uwagę recenzenci – prof. dr hab. Piotr Dominiak i dr hab. Arkadiusz Michał Kowalski prof. SGH – książka powstała w ramach prac think tanku powołanego przez Fundację Platforma Przemysłu Przyszłości. Jej celem jest wskazanie zmian wywołanych pandemią COVID-19, które wpływają na funkcjonowanie przedsiębiorstw. Przedmiotem opracowania jest zatem prezentacja listy konkretnych zmian, które

zostały wprowadzone w wyniku zmagania z pandemią w sektorze przedsiębiorstw, oraz zdefiniowanie ich wpływu na procesy biznesowe.

Arkadiusz Michał Kowalski w swojej recenzji pisze: „Autorzy podjęli w książce aktualną i ważną tematykę, ponieważ pandemia COVID-19 wywołała globalny szok gospodarczy, w bezprecedensowy sposób wpływając na spowolnienie globalizacji (*slowbalisation*),

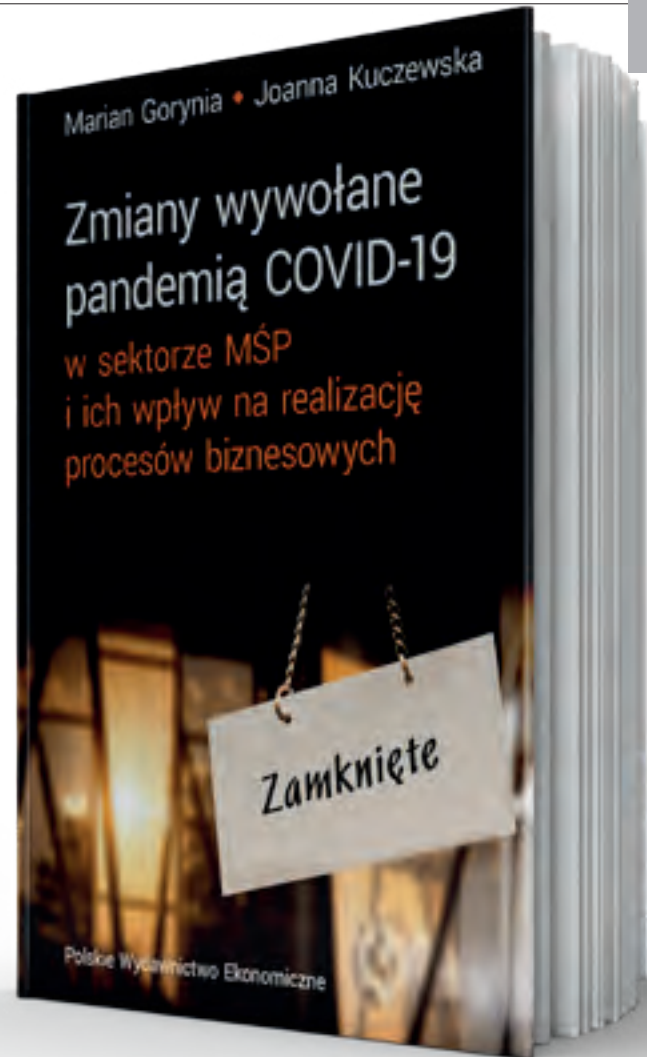
reorganizację globalnych łańcuchów wartości, spadek światowych przepływów bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ), ale także przyspieszenie transformacji cyfrowej. Wpływ pandemii COVID-19 i związanych z nią ograniczeń na gospodarkę jest silny i wielowymiarowy, a analiza tego wpływu może pomóc zrozumieć, jak firmy mogą adaptować się do nagłych zmian w otoczeniu i jakie strategie są najsukursowniejsze w obliczu niepewności. Dużą wartością książki jest to, że przeprowadzone badania umożliwiły identyfikację aspektów, które należy uwzględnić przy formułowaniu rekomendacji dla polskich małych i średnich przedsiębiorstwa (MŚP) w kontekście zmian otoczenia biznesowego wywołanych skutkami pandemii COVID-19. Opracowanie łączy dobrze dobrane źródła literaturowe z praktyczną orientacją i jest udanym przykładem pracy spełniającej standardy akademickie, która jednocześnie może być interesująca dla praktyków. Książka w warstwie normatywno-postulatywnej zawiera rekomendacje i zalecenia dla polskich MŚP, akcentując jednocześnie potrzebę indywidualizacji i elastyczności w dobieraniu kierunku działania adekwatnego dla konkretnego przedsiębiorstwa. Analizy zawarte w książce mogą być pomocne także dla decydentów w formułowaniu polityk i strategii mających na celu wzmocnienie odporności gospodarczej”.

W wymiarze lokalnym najistotniejszym zadaniem, jakie postawili przed sobą Autorzy opracowania, było poszukiwanie odpowiedzi na pytania o to, jakie zmiany w funkcjonowaniu MŚP zarejestrowanych w Polsce wystąpiły w okresie pandemii COVID-19 i na czym one polegały, a także jakie w odniesieniu do procesów biznesowych konsekwencje nastąpiły w efekcie tych zmian.

Jak podkreślają sami Autorzy, mimo że przedmiotem analizy był co do zasady polski sektor MŚP, nie zbrakło szerszego tła i analizy porównawczej sytuacji gospodarczej innych krajów, ponieważ struktura zróżnicowana w poszczególnych branżach i mierzona tzw. twardymi wskaźnikami pozwoliła lepiej ilustrować analizę jakościową dokonujących się zmian i ich wpływu na dynamikę zachodzących procesów.

Z uwagi na cezurę czasową objętą analizą – a mianowicie okres od marca 2020 do czerwca 2022 – w opracowaniu pojawił się nowy istotny element, jakim była agresja Rosji w Ukrainie i jej wpływ na gospodarkę w ogóle, a MŚP w szczególności. Rzecz jasna zabrzyło to analizę łańcucha przyczynowo-skutkowego, podobnie jak inne wydarzenia, jakie miały miejsce w okresie od czerwca do października 2022, kiedy proces pracy nad książką został zakończony.

Paradoksalnie tego rodzaju ewaluacja, spowodowana wcześniej nieuwzględnionymi determinantami, przydała pozycji waloru aktualności, tak w wymiarze diagnostycznym, jak w analizie fenomenu, jaki stanowi globalizm w wymiarze gospodarczym. Jak się bowiem okazuje, pozornie odległe zjawiska

Marian Gorynia, Joanna Kuczevska, *Zmiany wywołane pandemią COVID-19 w sektorze MŚP i ich wpływ na realizację procesów biznesowych*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne S.A., Warszawa 2023 – publikację sygnowaną przez Polskie Towarzystwo Ekonomiczne sfinansowała Fundacja Platforma Przemysłu Przyszłości.

i procesy oddziałują wprost na małe, lokalne struktury, a umiejętność dostosowania się do zmiany, pomimo że reaktywna, a więc z założenia następującą *ex post*, w przypadku mniejszych, dynamicznych podmiotów wykazuje naturalną odporność na nieznanne wcześniej kategorie czynników.

Autorzy przyjęli podejście, zgodnie z którym w pierwszej części książki zostały zidentyfikowane tendencje zmian wywołanych przez pandemię, a w drugiej pokazano, jak te zmiany przekładały się na konkretne operacje, funkcje, czynności czy ogniwa w łańcuchach wartości konkretnych firm. Innymi słowy: w części pierwszej prowadzone rozważania dotyczą

zmian w otoczeniu MŚP, a w części drugiej koncentrują się na poziomie konkretnych czynności w firmach z myślą o tym, jak tendencje wywołane przez pandemię wpłynęły na konkretne procesy. Identyfikacja zmian, które wystąpiły w działaniach małych i średnich przedsiębiorstw pod wpływem pandemii COVID-19, została dokonana z wykorzystaniem następujących źródeł:

- ▶ analizy doniesień medialnych,
- ▶ analizy dostępnych wyników badań naukowych,
- ▶ analizy regulacji prawnych,
- ▶ analizy własnych obserwacji i doświadczeń autorów wynikających ze współpracy i bezpośrednich kontaktów z przedsiębiorstwami (konsultacje, analizy, ekspertyzy, zasiadanie w radach nadzorczych i tym podobne).

Tym samym instrumenty i narzędzia służące za podstawę prowadzonych analiz i formułowanych rekomendacji poza standardowym warsztatem badawczym mają walor praktyczny. Nie tylko na poziomie operacyjnym, ale analitycznym i doradczo-eksperckim, co istotne w ujęciu interdyscyplinarnym. Tym samym teza, że ekonomia pozostaje nauką stosowaną, a jej wymiar gospodarczy, społeczny i edukacyjny wykracza daleko poza horyzont postrzegany przez pojedynczego przedsiębiorcę w wymiarze jego indywidualnych aktywności, zyskała kolejne potwierdzenie.

Systematyka, oraz opis procesów i zjawisk o charakterze gospodarczym, których globalny wymiar, pomimo że znany wcześniej, w warunkach pandemii nabrał nowej dynamiki i labilności, z całą ostrością ukazuje wagę i znaczenie dla łańcucha wartości przedsiębiorstwa takiego czynnika, jak odporność na szoki, co pozostaje w ścisłym związku z realizowanym modelem biznesowym. Tym samym koncepcja tzw. czarnych łabędzi znalazła nowe odniesienie.

Lista zidentyfikowanych i opisanych zmian – tyleż szczegółowa, co obszerna – z pewnością nie stanowi zbioru zamkniętego, ponieważ zjawisko efektu odsuniętego w czasie z pewnością ma zastosowanie w realiach gospodarki postpandemicznej. Niemniej jej walor diagnostyczny pozostaje bezsporny. Zwłaszcza w wymiarze opisu praktyk oraz instrumentów i narzędzi niezbędnych do powrotu na ścieżkę wzrostu, gdzie całe branże dotknął brak kwalifikowanych kadr, które w wyniku pandemii i jej następstw postanowiły się przebranżowić i deklarują, że w obliczu ekspozycji na ryzyko nie wrócą już do wykonywanej pracy. W gastronomii, hotelarstwie czy turystyce – bo te branże najsilniej odczuły zapaść na rynku w warunkach pandemii COVID 19 – dotyczy to w równej mierze pracobiorców co pracodawców, ale zjawisko ma szerszy zasięg, ponieważ na zasadzie odbitej fali przerwanie łańcucha dostaw uderzyło na przykład

w sektor transportowy, przy równoległym niedoborze kierowców.

Odwołanie do klasycznych instrumentów badawczych, zwłaszcza w pogłębionym wymiarze analizy następstw pandemii (by wymienić krzywą Phillipsa obrazującą zależność między stopą bezrobocia a stopą inflacji), stanowi niewątpliwą atut książki, niezależnie od tego, czy sformułowane wnioski są mniej czy bardziej pesymistyczne. Trudno bowiem abstrahować od otoczenia gospodarczego, zarówno w europejskim obszarze gospodarczym, jak i w kontekście wpływu wojny za naszą wschodnią granicą. Jednocześnie ceną, jaką zapłaciliśmy za relatywnie skuteczną obronę miejsc pracy w wymiarze zdrowotnym, była – jak to ujął Marian Gorynia – nadmiarowa relatywna liczba zgonów i przekroczenie „zdrowotnego współczynnika poświęcenia”. To samo można powiedzieć w odniesieniu do poziomu inflacji, który względem sąsiednich państw poszybował do niespotykanego poziomu.

Pakiety pomocowe i nadmiarowe wydatki, które generowały, podobnie jak utracone dochody, bez względu na strukturę i wielkość gospodarek długo jeszcze będą odczuwalne. Tyle tylko, że USA, Szwecja czy Niemcy szybko wracają na ścieżkę wzrostu, podczas gdy Chiny i Polska, które poniosły relatywnie mniejszy uszczerbek, wracają wolniej. Wynika to nie tylko z poziomu

nakładów, ale i struktury gospodarki i zastosowanych narzędzi, ponieważ na przykład Niemcy zamiast bezpośredniego pompowania środków udzielały gwarancji bankowych, co podnosiło pewność obrotu.

Z pewnością ten obszar badań, zwłaszcza w odniesieniu do długofalowych następstw zastosowanych środków zaradczych, będzie wymagał dalszych analiz. Bez wątplenia bowiem w zarządzaniu kryzysowym – a z takim mieliśmy do czynienia – kluczowe znaczenie ma koncepcja tak zwanego ryzyka systemowego – tak w odniesieniu do makroekonomii, branży czy pojedynczego przedsiębiorstwa, gdzie obok analizy sektorowej istotny pozostaje kontekst społeczny.

Podobnie rzecz się ma w odniesieniu do funkcjonowania rynków – pracy, czy finansowego. Praca zdalna i hybrydowa na stałe zagościły w wielu branżach, a elastyczny czas pracy czy dostęp – jak w przypadku usług finansowych – dowiodły swego kluczowego znaczenia. W warunkach – jak to ujmują Autorzy – „nowej normalności” stają się trwałym elementem modelu biznesowego.

Już tylko te, z konieczności syntetyczne i skrótowe opisy wybranych zagadnień, powinny w równej mierze zachęcić do lektury zarówno teoretyków, jak i praktyków życia gospodarczego. ■

Fot. Shutterstock

